

Shmini Atzeret (on Shabbat)

שְׁמִינִי עֶצֶרֶת (בַּשַּׁבָּת)

ראשון

דברים 14

Отделяй десятину от всех
произведений посева твоего,
вырастающего на поле ежегодно.

22 עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂר אֶת כָּל־תְּבוּאֹת זֶרְעֶךָ הַיֵּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה

שָׁנָה:

עֶשְׂרָא תַּעֲשֶׂר יֵת כָּל עֵלְלֵת זֶרְעֶךָ דִּיפּוֹק חֲקָלָא שְׁתָּא
בְּשָׂתָא

Rashi

לא תבשל גדי וגו' עשר תעשר. מה ענין זה אצל זה, אמר להם הקב"ה לישראל, אל תגרמו לי לבשל גדיים של תבואה עד
שהן במעי אמותיהן, שאם אין אתם מעשרים מעשרות כראוי, כשהוא סמוך להתבשל אני מוציא רוח קדים והיא משדפתן,
שנאמר וּשְׂדֵפָה לִפְנֵי קָמָה (מלכים ב' יט, כו), וכן לענין בכורים:
שנה שנה. מכאן שאין מעשרין מן החדש על הישן (ספרי קה):

И ешь пред Превечным, Богом твоим,
на месте, которое Он изберет, чтобы
водворить там имя Свое, десятину
хлеба твоего, виноградного сока
твоего и елея твоего, и первенцев
крупного и мелкого скота твоего,
дабы ты научился бояться
Превечного, Бога твоего, во все дни.

וְתִכּוֹל קֶדֶם יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּאַתְרָא דִּי יִתְרַעֵי לְאַשְׁרָאָה
שְׂכִנְתָּהּ תִּמְן מַעֲשֵׂר עֲבוּרָךְ חֲמֻרָךְ וּמִשְׁחָךְ וּבִכּוּרֵי
תּוֹרְךָ וְעֹנֶךְ בְּדִיל דְּתִילַף לְמַדְחַל קֶדֶם יְיָ אֱלֹהֶיךָ כָּל
יוֹמָיָא

23 וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר לְשֹׁכֵן

the firstling
of man
or...

שְׁמוֹ שֶׁם מַעֲשֵׂר דְּגָנְךָ תִּירְשָׁנָה וְיִצְהָרְךָ וּבִכּוּרֵי

בְּקָרְךָ וּצְאֻנְךָ לִמְעַן תִּלְמַד לִירְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

כָּל־הַיָּמִים:

Rashi

ואכלת וגו'. זה מעשר שני, שכבר למדנו ליתן מעשר ראשון ללוים, שנאמר כי תקחו מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וגו' (במדבר יח, כו),
ונתן להם רשות לאכלו בכל מקום, שנאמר וְאָכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּכָל מְקוֹם (שם לא), על כרחך זה מעשר אחר הוא:

Если же слишком велик будет для
тебя путь, так что ты не в состоянии
будешь донести этого, — ибо далеко
будет от тебя то место, которое
Превечный, Бог твой, изберет, чтобы
положить там имя Свое, — так как
Превечный, Бог твой, благословит
тебя:

וְאִרִי יִסְגִי מִנֶּךָ אֲרֻחָא אֲרִי לֹא תִכּוֹל לְמַטְלָה אֲרִי
יִתְרַחַק מִנֶּךָ אַתְרָא דִּי יִתְרַעֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְאַשְׁרָאָה
שְׂכִנְתָּהּ תִּמְן אֲרִי יְבָרְכְנָךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ

24 וְכִי־יִרְבֶּה מִמֶּךָ הַדֶּרֶךְ כִּי לֹא תוּכַל שְׂאתָהּ כִּי־יִרְחַק

מִמֶּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹם שְׁמוֹ שָׁם

כִּי יְבָרְכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

Rashi

כי יברכך. שתהא התבואה מרובה לשאת:

То променяй это на серебро, и возьми
это серебро, связанное, в руку твою,
и отправляйся к месту, которое
Превечный, Бог твой, изберет,

וְתָתַן בְּכֶסֶף וּתְצוּר כֶּסֶף בְּיָדְךָ וְתָהָךְ לְאַתְרָא דִּי
יִתְרָעִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בֵּה

И издерживай это серебро на все,
чего пожелает душа твоя: на крупный
и мелкий скот, и на вино и на сикер,
и на все, чего потребует от тебя душа
твоя, и ешь там пред Превечным,
Богом твоим, и веселись ты и
семейство твое,

וְתָתַן כֶּסֶף בָּכֶל דִּי יִתְרָעִי נַפְשְׁךָ בְּתוֹרֵי וּבְעֵנָא
וּבְחֶמֶר חֲדָת וְעֵתִיק וּבָכֶל דִּי תִשְׁאַלְנָךְ נַפְשְׁךָ וְתִיכּוּל
תָּמָן קֳדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְתַחֲדֵי אֶת וְאִנְשׁ בֵּיתְךָ

וְתָתַתָּה בְּכֶסֶף וְצִרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְהִלַכְתָּ ^{to cramp}
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ:

וְתָתַתָּה הַכֶּסֶף בָּכֶל אֲשֶׁר־ ^{to wish for} תִּאֲוָה נַפְשְׁךָ בְּבִקָּר
וּבִצְאָן וּבִיַּיִן וּבִשְׂכָר וּבָכֶל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְךָ נַפְשְׁךָ וְאָכַלְתָּ
שָׁם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשִׂמְחָתָה אַתָּה וּבֵיתְךָ:

Rashi

בכל אשר תאוה נפשך. כלל:

בבקר ובצאן וביין ובשכר. פרט:

ובכל אשר תשאלך נפשך. חזר וכלל, מה הפרט מפורש ולד, ולדות הארץ, וראוי למאכל אדם וכו' (עירובין כז:):

И Левит, который в вратах твоих; не
оставляй его, ибо ему нет части и
удела с тобою.

וְלֹאֲהָ דִּי בְקָרוּיְךָ לֹא תִשְׁבְּקֶנָה אָרִי לִית לֶה חֵלֶק
וְאַחֲסָנָא עִמָּךְ

וְהַלְוִי אֲשֶׁר־בְּשַׁעְרֶיךָ לֹא תַעֲזֹבֵנּוּ כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק
וְנַחֲלָה עִמָּךְ: (ס)

Rashi

והלוי וגו' לא תעזבנו. מליתן לו מעשר ראשון:

כי אין לו חלק ונחלה עמך. יצאו לקט שכחה ופאה והפקר, שאף הוא יש לו חלק עמך בהן כמוך, ואינן חייבין במעשר:

К концу трех лет вынеси все десятины твоих произведений в этом году, и положи это во вратах твоих.

מסוף תלת שנים תפק ית כל מעשר עללתך בשנתא
ההיא ותצנע בקרניך

28 מקצה | שלש שנים תוציא את-כל-מעשר תבואתך

בשנה ההוא והנחת בשעריך:

Rashi

מקצה שלש שנים. בא ולמד, שאם השהה מעשרותיו של שנה ראשונה ושניה לשמטה, שיבערם מן הבית בשלישית:

И пусть придет Левит — ибо ему нет части и удела с тобою —, и пришелец и сирота и вдова, что во вратах твоих, и пусть едят и насыщаются, дабы благословил тебя Превечный, Бог твой, во всяком деле руки твоей, что ты делать будешь.

וייתי לואה ארי לית לה חלק ואחסנא עמך וגיורא
ויתמא וארמלא די בקרויך ויכלון וישבעון בדיל די
יברכנך יי אלהך בכל עובדי ידך די תעבד

29 ובא הלוי כי אין-לו חלק ונחלה עמך והגר והיתום

והאלמנה אשר בשעריך ואכלו וישבעו למען יברכך

יהוה אלהיך בכל-מעשה ידך אשר תעשה: (ס)

Rashi

ובא הלוי. ויטול מעשר ראשון:

והגר והיתום. ויטלו מעשר שני שהוא של עני של שנה זו, ולא תאכלנו אתה בירושלים כדרך שנזקקת לאכול מעשר שני של שתי שנים:

ואכלו וישבעו. תן להם כדי שבעו, מכאן אמרו אין פוחתין לעני בגורן וכו', ואתה מוליך לירושלים מעשר של שנה ראשונה ושנייה שהשקית, ומתודה בערתי הקדש מן הבית (דברים כו, יג), כמו שמפורש בכי תכלה לעשר (שם יב):

שני

דברים 15

К концу семи лет совершай
отпущение.

sabbatical
year

1 מִקֵּץ שִׁבְע־שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה :

מסוף שבע שנים תעבד שמיטתא

Rashi

מקץ שבע שנים. יכול שבע שנים לכל מלוה ומלוה, תלמוד לומר קרבה שנת השבע (לקמן פסוק ט), ואם אתה אומר ז' שנים לכל מלוה ומלוה, להלוות כל אחד ואחד, היאך היא קרבה, הא למדת ז' שנים למנין השמיטות:

И вот предмет отпущения: да
отпустит всякий заимодавец то, что
он дал взаймы ближнему своему, да
не взыскивает он с ближнего своего и
с брата своего, так как возвещено
отпущение ради Превечного.

to fling
down

2 וְהָיָה דְבַר הַשְׁמִטָּה שְׁמוּט כָּל־בֹּעַל מִנְּשָׁה יָדוֹ אֲשֶׁר

to lend or
borrow
on...

יִשָּׂה בִרְעוּהוּ לֹא־יִגָּשׁ אֶת־רֵעֵהוּ וְאֶת־אָחִיו

כִּי־קָרָא שְׁמִטָּה לַיהוָה:

וְדִין פְּתִיגָם שְׁמִטָּתָא דְתַשְׁמִט כָּל גִּבְר מַרִּי רִשׁוֹ דִּי
יִרְשִׁי בְחִבְרָה לָא יִתְבַּע מִן חֲבֵרָה וּמִן אַחוּהִי אֲרִי
קָרָא שְׁמִטָּתָא קָדָם יי

Rashi

שמוט כל בעל משה ידו. שמוט את ידו של כל בעל משה:

С иноземца можешь взыскивать, но
то, что будет твое у брата твоего, да
отпустит рука твоя;

foreigner

3 אֶת־הַנֹּכְרִי תִגָּשׁ וְאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֶת־אָחִיךָ תִשְׁמֹט

יָדְךָ:

מִן בֵּר עִמָּמִין תִּתְבַּע וְדִי יְהִי לְךָ עִם אָחוּךָ תִשְׁמֹט יָדְךָ

Rashi

את הנכרי תגש. זו מצות עשה (ספרי קיג):

Разве не будет у тебя нищего; ибо
благословит тебя Превечный на
земле, которую Превечный, Бог твой,
дает тебе в удел, чтобы владеть ею,

לְחֹד אֲרִי לֹא יִהְיֶה בְּךָ מִסְכָּנָא אֲרִי בָרְכָא יְבָרְכְנָךְ יי
בְּאַרְעָא דִּי יי אֱלֹהֶיךָ יִהְיֶה לְךָ אַחְסָנָא לְמִירְתָּהּ

4 אָפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה־בְּךָ אֲבִיוֹן כִּי־בָרַךְ יְבָרְכְךָ יְהוָה
בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן־לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ:

Rashi

אפס כי לא יהיה בך אביון. ולהלן הוא אומר כי לא יחדל אביון, אלא בזמן שאתם עושים רצונו של מקום אביונים באחרים
ולא בכם, וכשאתם עושים רצונו של מקום אביונים בכם:
אביון. דל מעני, ולשון אביון שהוא תאב לכל דבר:

Если ты только будешь слушаться
гласа Превечного, Бога твоего, чтобы
соблюдать, чтобы исполнять всю
заповедь сию, которую я заповедую
тебе.

לְחֹד אִם קִבְּלָא תִקְבֵּל לְמִימְרָא דִּי אֱלֹהֶיךָ לְמִטְר
לְמַעַבְד ית כָּל תְּפִקְדָּתָא הָדָא דִּי אָנָּא מְפַקְדָּךְ יוֹמָא
דִּין

5 רַק אִם־שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמְר
לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּךְ הַיּוֹם:

Rashi

רק אם שמוע תשמע. אז לא יהיה בך אביון:
שמוע תשמע. שמע קמעא, משמיעין אותו הרבה:

Ибо Превечный, Бог твой,
 благословит тебя, как Он заповедал
 тебе, и ты будешь давать займы
 народам многим, ты же сам не
 будешь брать займы; и ты будешь
 господствовать над народами
 многими, над тобою же не будут
 господствовать.

אֲרִי יי אֱלֹהֶיךָ בִּרְכוֹךְ כִּמְאֵי דִי מְלִיל לָךְ וְתִזְוֶה לְעַמְּמִין
 סְגִיאוֹן וְאַתָּה לֹא תִזְוֶה וְתִשְׁלֹט בְּעַמְּמִין סְגִיאוֹן וּבְךָ לֹא
 יִשְׁלֹטוּן

6 כִּי־יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ בִּרְכוֹךְ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לְךָ וְהִעֲבַטְתָּ גוֹיִם
 רַבִּים וְאַתָּה לֹא תִעֲבֹט וּמִשְׁלֹט בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא
 יִמְשֹׁלוּ: (ס)

Rashi

כאשר דבר לך. והיכן דבר, ברוך אתה בעיר (לקמן כח, ג):
 והעבטת. כל לשון הלואה כשנופל על המלוה נופל בלשון מפעיל, כגון והלוית, והעבטת, ואם היה אומר ועבטת, היה נופל על
 הלוה, כמו ולוית:
 והעבטת גוים. יכול שתהא לזה מזה ומלוה לזה, תלמוד לומר ואתה לא תעבוט:
 ומשלת בגוים רבים. יכול גויים אחרים מושלים עליך, תלמוד לומר ובך לא ימשולו:

Когда будет у тебя нищий, кто либо
 из братьев твоих, в какихнибудь из
 врат твоих, в земле твоей, которую
 Превечный, Бог твой, дает тебе: то не
 ожесточай сердца твоего, и не
 сжимай руки твоей пред братом
 твоим, нищим;

אֲרִי יְהִי בְךָ מִסְפֵּנָא מֵחַד מֵאַחֶיךָ בְּחֻדָּא מְקַרְוִיךָ
 בְּאַרְעֶךָ דִּי אֱלֹהֶיךָ יִהְיֶה לָךְ לֹא תִתְקַף יָת לְבָבְךָ וְלֹא
 תִקְפֹּץ יָת יָדְךָ מֵאַחֶיךָ מִסְפֵּנָא

7 כִּי־יִהְיֶה בְּךָ אֶבְיוֹן מֵאֶחָד אֶחָיֶיךָ בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בְּאַרְצְךָ
 אֲשֶׁר־יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא תִאֲמַץ אֶת־לִבְּךָ
 וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת־יָדְךָ מֵאַחֶיךָ הָאֶבְיוֹן:
 to be alert
 to jump

Rashi

כי יהיה בך אביון. התאב תאב קודם:
 מאחד אחיד. אחיד מאביד קודם לאחיד מאמך:

שעריך. עניי עירך קודמין לעניי עיר אחרת:

לא תאמץ. יש לך אדם שמצטער אם יתן אם לא יתן, לכך נאמר לא תאמץ, יש לך אדם שפושט את ידו וקופצה, לכך נאמר ולא תקפוץ:

מאחיד האביון. אם לא תתן לו, סופך להיות אחיו של אביון:

Но отвержай ему руку свою, и дай ему
взаимы по мере нужды его, в чем он
нуждаться будет.

אַלֹּא מִפֶּתַח תִּפְתָּח יָת יָדְךָ לֵה וְאוֹזָפָא תוֹזְפִינָה כְּמִסַּת
חֶסְרוֹנָה דִּיחֶסֶר לֵה

8 כִּי־פֶתַח תִּפְתָּח אֶת־יָדְךָ לּוֹ וְהֶעֱבַט תַּעֲבִיטֶנּוּ דִּי

מְחֶסְרוֹ ^{lack} אֲשֶׁר יֶחֶסֶר לּוֹ:

Rashi

פתח תפתח. אפילו כמה פעמים:

כי פתח תפתח. הרי כי משמש בלשון אלא:

והעבט תעביטנו. אם לא רצה במתנה תן לו בהלוואה:

די מחסורו. ואי אתה מצווה להעשירו (כתובות סז):

אשר יחסר לו. אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו (שם):

לו. זו אשה, וכן הוא אומר אֶעֱשֶׂה לּוֹ עֶזֶר כְּנָגְדּוֹ (בראשית ב, יח) (שם):

Берегись, чтобы не было в сердце
твоём мысли нечестивой, а именно:
приближается седьмой год, год
отпущения, — и сделается
недоброжелательным око твоё к
брату твоему, нищему, и ты не дашь
ему; когда же он возопиет на тебя к
Превечному, то на тебе грех будет.

אַסְתָּמַר לָךְ דִּילְמָא יְהִי פְתָגָם עִם לְבָבְךָ בְּרָשָׁע לְמִימַר
קְרִיבָא שְׂתָא שְׁבִיעָתָא שְׂתָא דְשִׁמְטָתָא וְתִבְאֵשׁ עֵינְךָ
בְּאַחִיךָ מִסְכְּנָא וְלֹא תִתֵּן לֵה וְיִקְרִי עָלֶיךָ קָדָם יְיָ וְיִהִי
בְךָ חוֹבָא

9 הַשֹּׁמֵר לָךְ פְּוִי־יְהִי דְבָרָא עִם־לְבָבְךָ בְּלִיעַל ^{wickedness} לְאִמָּר

קְרִיבָה שְׁנַת־הַשְּׁבַע שְׁנַת הַשִּׁמְטָה וְרָעָה עֵינְךָ בְּאַחִיךָ

הָאֲבִיּוֹן וְלֹא תִתֵּן לּוֹ וְקָרָא עָלֶיךָ אֲל־יְהוָה וְיִהִי בְךָ

חֶטָּא:

Rashi

וקרא עליך. יכול מצוה, תלמוד לומר ולא יקרא (לקמן כד, טו — ספרי קיז):
והיה בך חטא. מכל מקום, אפילו לא יקרא, א"כ למה נאמר וקרא עליך, ממהר אני ליפרע על ידי הקורא יותר ממי שאינו
קורא:

Давай ему, и да не будет
недоброжелательно сердце твое,
когда будешь давать ему, ибо за это
благословит тебя Превечный, Бог
твой, во всех делах твоих и во всяком
начинании руки твоей.

מתן תתן לו ולא יבאש לבך במתנה לו ארי בדיל
פתגמא הדיו יברכנו יי אלהיך בכל עובדך ובכל
אושטות ידך

נתון תתן לו ולא ירע לבך בתתן לו כפי בגלל | 10
a
circumstance

הדבר הזה יברכך יהוה אלהיך בכל מעשך ובכל

sending
משלח ידך:

Rashi
נתון תתן לו. אפילו מאה פעמים:
לו. בינו ובינך:

כי בגלל הדבר. אפילו אמרת ליתן, אתה נוטל שכר האמירה עם שכר המעשה:

Ибо не переведутся нищие из среды
земли; посеми я повелеваю тебе,
говоря: отверзай руку твою брату
твоему, бедному твоему и нищему
твоему в земле твоей.

ארי לא יפסוק מסכנא מגו ארעא על פן אנא
מפקדך למימר מפתח תפתח ית ידך לאחיו לעניך
ולמסכנך בארעך

כי לא יחזל אביון מקרב הארץ על-פן אנכי מצוך | 11

לאמר פתח תפתח את-ידך לאחיו לעניך ולאביון

בארעך: (ס)

Rashi
על כן. מפני כן:

לאמר. (ספרי) עצה לטובתך אני משיאך (ספרי קיח):

לאחך לעניך. לאיזה אח, לעני:

לעניך. ביו"ד אחד לשון עני אחד הוא, אבל ענייך בשני יוד"ן שני עניים:

Когда продается тебе брат твой,
Еврей, или Еврейка, то он должен
служить тебе шесть лет, в год же
седьмой отпусти его от себя на волю.

אֲרִי יִזְדָּבֵן לְךָ אֲחוּךָ בֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל אוּ בֵּת יִשְׂרָאֵל
וַיִּפְלְחוּךָ שְׁשֵׁת שָׁנִים וּבִשְׁתָּא שְׁבִיעֵתָא תִּפְטְרֶנָּה בֶּרֶךְ
חֹרִין מַעֲמָךְ

12 כִּי־יִמָּכַר לְךָ אֲחִיךָ הָעֶבְרִי אוֹ הָעֶבְרִיָּה וְעַבְדְּךָ יֵשׁ
שָׁנִים וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת תִּשְׁלַחְנוּ חָפְשִׁי מַעֲמָךְ:

Rashi

כי ימכר לך. על ידי אחרים, במכרוהו בית דין בגנבתו הכתוב מדבר (קידושין יד:), והרי כבר נאמר כי תקנה עבד עברי (שמות כא, ב) ובמכרוהו בית דין הכתוב מדבר. אלא מפני שני דברים שנתחדשו כאן, אחד שכתוב או העבריה אף היא תצא בשש, ולא שמכרוהו בית דין שאין האמה נמכרת בגנבתה, שנאמר בגנבתו ולא בגנבתה (סוטה כג:), אלא בקטנה שמכרה אביה, ולמד כאן שאם יצאו שש שנים קודם שתביא סימנין, תצא, ועוד חידוש כאן העניק תעניק:

И когда будешь отпускать его от себя
на волю, то не отпускай его ни с чем.

וְאֲרִי תִּפְטְרֶנָּה בֶּרֶךְ חֹרִין מַעֲמָךְ לֹא תִּפְטְרֶנָּה רִיקָן

13 וְכִי־תִשְׁלַחְנוּ חָפְשִׁי מַעֲמָךְ לֹא תִשְׁלַחְנוּ רִיקָם:

Надели его от стада твоего и от гумна
твоего и от точила твоего; из того,
чем благословил тебя Превечный, Бог
твой, дай ему;

אֶפְרָשָׁא תִּפְרֹשׁ לֵהּ מַעֲנָךְ וּמֵאֲדָרְךָ וּמִמַּעְצְרֶךָ דִּי
בִּרְכָּךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ תִּתֵּן לֵהּ

14 הָעֵנִיק תַּעֲנִיֵק לוֹ מִצֹּאֲנֶךָ וּמִגֶּרְנֶךָ וּמִיִּקְבֶּךָ

אֲשֶׁר בִּרְכָּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּתֵּן־לוֹ:

Rashi

העניק תעניק. לשון עדי, בגובה ובמראית העין, דבר שיהא ניכר שהטיבות לו. ויש מפרשים לשון הטענה על צוארו: מצאנך מגרנך ומיקבך. יכול אין לי אלא אלו בלבד, תלמוד לומר אשר ברכך מכל מה שברכך בוראך. ולמה נאמרו אלו, מה אלו מיוחדים שהם בכלל ברכה, אף כל שהוא בכלל ברכה, יצאו פרדות. ולמדו רבותינו במסכת קידושין (יז) בגזירה שוה, כמה נותן לו מכל מין ומין:

Припомни тогда, что рабом ты был в
земле Египетской, и искупил тебя
Превечный, Бог твой; поэтому я
заповедую тебе это сегодня.

וְתִזְכֹּר אֲרִי עֲבָדָא הָוִיתָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם וּפְרָקְךָ יי
אֱלֹהֶיךָ עַל כֵּן אֲנִי מְפַקְדֶּךָ יְיָ פְּתִיגְמָא הָדִין יוֹמָא דִּין

15 וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּפְדֶּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
עַל־כֵּן אֲנִי מִצְוֶה אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה הַיּוֹם:

Rashi

וזכרת כי עבד היית. והענקתי ושנתי לך מביזת מצרים וביזת הים, אף אתה הענק ושננה לו:

И да будет, когда он тебе скажет: не
отойду от тебя, потому что он
полюбил тебя и дом твой, ибо хорошо
ему у тебя:

וַיְהִי אֲרִי יִימַר לָךְ לֹא אֶפְוֶק מֵעַמְךָ אֲרִי רַחֲמֶךָ וַיְי
אֲנִשׁ בֵּיתְךָ אֲרִי טַב לָהּ עַמְךָ

16 וְהָיָה כִּי־יֹאמַר אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעַמְּךָ כִּי אֶהְבֶּךָ
וְאֶת־בֵּיתְךָ כִּי־טוֹב לוֹ עַמְּךָ:

То возьми шило, и проколи ухо ему к
двери, и будет он рабом тебе на век.
Так поступай и с рабынею твоею.

וְתִסַּב יְיָ מִרְצָעָא וְתַתֵּן בְּאַדְנָהּ וּבְדָשָׁא וַיְהִי לָךְ עֶבֶד
פָּלַח לְעֹלָם וְאִף לְאַמְתְּךָ תַּעֲבֹד כֵּן

17 וְלָקַחְתָּ אֶת־הַמְּרִצֶּה ^{awl} וְנִתְּתָהּ בְּאָזְנוֹ וּבְדֹלֶת וְהָיָה לָךְ
עֶבֶד עוֹלָם וְאִף לְאַמְתְּךָ תַּעֲשֶׂה־כֵּן:

Rashi

עבד עולם. יכול כמשמעו, תלמוד לומר ושבבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו (ויקרא כה, י), הא למדת שאין זה
אלא עולמו של יובל (מכילתא משפטים פב):
ואף לאמתך תעשה כן. הענק לה, יכול אף לרציעה השווה הכתוב אותה, תלמוד לומר ואם אמר יאמר העבד (שמות כא, ה),
עבד נרצע ואין אמה נרצעת:

Да не покажется тебе
обременительным, когда отпускаешь
его на волю от себя, ибо вдвое против
наемного срока наемника служил он
тебе, шесть лет; и благословит тебя
Превечный, Бог твой, во всем, что ни
будешь делать.

לֹא יִקָּשֶׁה בְּעֵינֶיךָ בְּמִפְטָרְךָ יְתֵה בֶר חוֹרִין מֵעֶמְךָ אֲרִי
עַל חַד תִּרְיִן כְּאֶגֶר אֲגִירָא פְּלִחָךָ שֵׁית שְׁנֵי וַיְבָרְכֶךָ יי
אֱלֹהֶיךָ בְּכָל דִּי תַעֲבֹד

18 לֹא־יִקָּשֶׁה בְּעֵינֶיךָ בְּשִׁלְחֶךָ אֹתוֹ חֲפָזִי מֵעֶמְךָ כִּי מִשְׁנֶה
שָׂכָר שָׂכִיר ^{hired worker} עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וַיְבָרְכֶךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה: (פ)

Rashi

כי משנה שכר שכיר. מכאן אמרו, עבד עברי עובד בין ביום ובין בלילה, וזהו כפלים שבעבודת שכירי יום, ומהו עבודתו בלילה, רבו מוסר לו שפחה כנענית והולדות לאדון (קידושין טו.):

שלישי

Все первородное, что родится от
крупного или мелкого скота твоего,
мужеского пола, посвящай
Превечному, Богу твоему; не работай
на первенце вола твоего и не стриги
первенца из мелкого скота твоего.

כָּל בּוֹכֵרָא דִּי יִתְּלִיד בְּתוֹרָךָ וּבְעֶנְךָ דְּכָרִין תִּקְדִּישׁ קֳדָם
יי אֱלֹהֶיךָ לֹא תִפְלַח בְּבוֹכֵרָא דְּתוֹרָךָ וְלֹא תִגְזֹז בּוֹכֵרָא
דְּעֶנְךָ

19 כָּל־הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יוֹלֵד בִּבְקָרְךָ וּבִצְאָנְךָ הַזָּכָר תִּקְדִּישׁ
לִיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בִּבְכֹר שׁוֹרְךָ וְלֹא תִגְזֹז ^{to cut off}
בְּכוֹר צֹאנְךָ:

Rashi

כל הבכור וגו' תקדיש. ובמקום אחר הוא אומר לא יקדיש, שנאמר אך בכור אשר יבכר לה' וגו' (ויקרא כז, כו), הא כיצד, אינו מקדישו לקרבן אחר וכאן למד שמצוה לומר הרי אתה קדוש לבכורה. דבר אחר, א"א לומר תקדיש שכבר נאמר לא יקדיש, וא"א לומר לא יקדיש שהרי כבר נאמר תקדיש, הא כיצד, מקדישו אתה הקדש עליו, ונותן להקדש כפי טובת הנאה

שבו (ערכין כט.):

לא תעבוד בבכור שורך ולא תגזז וגו'. אף החילוף למדו רבותינו שאסור (חולין קלז), אלא שדבר הכתוב בהווה:

Пред Превечным, Богом твоим,
съедай его ежегодно, на месте,
которое изберет Превечный, ты и
семейство твое.

20 לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ שָׁנָה בְּשָׁנָה בַּמָּקוֹם

אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֹתָהּ וּבֵיתָךְ:

קָדָם יי אֱלֹהֶיךָ תִּיכְלֶנָּה שָׁתָא בְּשָׁתָא בְּאַתְרָא דִּי יִתְרַעֵי
יי אֶת וְאֶנְשׁ בֵּיתָךְ

Rashi

לפני ה' אלהיך תאכלנו. לכהן הוא אומר, שכבר מצינו שהוא ממתנות כהונה אחד תם ואחד בעל מום, שנאמר וּבְשָׂרָם יִהְיֶה לָךְ וגו' (במדבר יח, יח — בכורות כח.):
שנה בשנה. מכאן שאין משהין אותו יותר על שנתו, יכול יהא פסול משעברה שנתו, כבר הוקש למעשר, שנאמר ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך (לעיל יד, כג), מה מעשר שני אינו נפסל מִשָּׁנָה לחברתה, אף בכור אינו נפסל, אלא שמצוה תוך שנתו:
שנה בשנה. אם שחטו בסוף שנתו, אוכלו אותו היום ויום אחד משנה אחרת, למד שנאכל לשני ימים ולילה אחד (שם כז: — ספרי קכה):

Если же будет на нем порок, хромою
ли он или слепой, или какой либо
дурной порок, то не зарезывай его
Превечному, Богу твоему.

21 וְכִי־יִהְיֶה בּוֹ מוֹם ^{anything} פֶּסַח אוֹ עוֹר כָּל מוֹם רָע לֹא

תִּזְבְּחֶנּוּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:

וְאִרִּי יִהְיֶה בֵּהּ מוֹמָא חָגִיר אוֹ עוֹר כָּל מוֹם בִּישׁ לֹא
תִּכְסֶּנָּה קָדָם יי אֱלֹהֶיךָ

Rashi

מום. כלל:

פסח או עור. פרט:

כל מום רע. חזר וכלל, מה הפרט מפורש מום הגלוי ואינו חוזר, אף כל מום שבגלוי ואינו חוזר:

В твоих вратах можешь ты есть его,
нечистый, равно как и чистый, как
олень и как серну.

בְּקִרְיֹה תִכְלֶנָּה מִסֵּאבָּא וְדִכְיָא כְּחָדָא כְּבִסְר טְבִיא
וְאִילָא

Только крови его не ешь: на землю
выливай ее, как воду.

לְחֹד יֵת דְּמָה לָא תִיכּוּל עַל אֶרְעָא תִשְׁדְּנָה כְּמִיָּא

22 בְּשַׁעֲרֶיהָ תֹאכְלֶנּוּ הַטֵּמְאָ וְהַטְהוֹר יִחְדּוּ כַּצְבִּי וְכֶאֱיִל:

23 רַק אֶת־דָּמּוֹ לֹא תֹאכַל עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כְּמִים: (פ)

Rashi

רק את דמו לא תאכל. שלא תאמר הואיל וכולו היתר הבא מכלל איסור הוא, שהרי קדוש, ונשחט בחוץ בלא פדיון ונאכל,
יכול יהא אף הדם מותר, תלמוד לומר רק את דמו לא תאכל:

רביעי

דברים 16

Соблюдай месяц колосьев, и
совершай пасху Превечному, Богу
твоему, ибо в месяце колосьев вывел
тебя Превечный, Бог твой, из Египта,
ночью.

טַר יֵת יִרְחָא דְאַבִּיבָא וְתַעֲבַד פֶּסַחָא קֳדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ
אַרִי בִירְחָא דְאַבִּיבָא אֶפְקֶיךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם וְעַבַּד
לֶךָ נִסִּין בְּלֵילִיא

1 שְׁמוֹר אֶת־חֹדֶשׁ הָאָבִיב ^{spring} וַעֲשִׂיתָ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ

כִּי בְחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוֹצִיאָךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם

לַיְלָה:

Rashi

שמור את חדש האביב. מקודם בואו שמור שיהא ראוי לאביב, להקריב בו את מנחת העומר, ואם לאו עֲבַר את השנה: ממצרים לילה. והלא ביום יצאו, שנאמר מִמִּקְרַת הַפֶּסַח יֵצְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וגו' (במדבר לג, ג), אלא לפי שבלילה נתן להם פרעה רשות לצאת, שנאמר וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לֵילָה וגו' (שמות יב, לא):

И зарезывай пасху Превечному, Богу
твоему, мелкий и крупный скот, на
месте, которое изберет Превечный,
чтобы водворить там имя Свое.

2 וּזְבַחְתָּ פֶסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר בַּמָּקוֹם

אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם:

וְתִכּוֹס פֶּסַחָא קֳדָם יי אֱלֹהֶיךָ מִן בְּנֵי עֲנָא וְנִכְסֵת
קוּדְשֵׁיָא מִן תּוֹרֵי בְּאַתְרָא דִּי יִתְרַעֵי יי לְאַשְׁרָאָה
שְׂכִנְתָּהּ תָּמִן

Rashi

וזבחת פסח לה' אלהיך צאן. שנאמר מן הכבשים ומן העזים תקחו (שמות יב, ה):
ובקר. תזבח לחגיגה (ספרי קכט), שאם נמנו על הפסח חבורה מרובה, מביאים עמו חגיגה כדי שיהא נאכל על השובע
(פסחים ע.). ועוד למדו רבותינו דברים הרבה מפסוק זה:

Не ешь при этом квасного, семь дней
ешь при этом опресноки, хлеб
удручения, ибо с поспешностию
вышел ты из земли Египетской: дабы
ты помнил день выхода твоего из
земли Египетской во все дни жизни
твоей.

3 לֹא־תֹאכַל עֲלִיו ^{ferment} חֶמֶץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל־עֲלִיו

מִצֹּת לֶחֶם עֲנִי כִי ^{haste} בְּחִפְזוֹ יֵצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

לִמְעַן תִּזְכֹּר אֶת־יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי

חַיֶּיךָ:

לֹא תִיכּוֹל עֲלוּהֵי חֶמֶיַע שִׁבְעָא יוֹמִין תִּיכּוֹל עֲלוּהֵי
פִטִּיר לֶחֶם עֲנִי אֲרִי בְּבִהִילוֹ נִפְקֵתָא מֵאֶרֶעָא דְּמִצְרַיִם
בְּדִיל דְּתִדְּכֹר יְת יוֹמָא מִפְקָד מֵאֶרֶעָא דְּמִצְרַיִם כָּל יוֹמֵי
חַיֶּיךָ

Rashi

לחם עני. לחם שמזכיר את העוני שנתענו במצרים:

כי בחפזון יצאת. ולא הספיק בצק להחמיץ, וזה יהיה לך לזכרון, וחפזון לא שלך היה, אלא של מצרים, שכן הוא אומר וַתִּחָזַק
מִצְרַיִם עַל הָעָם וגו' (שמות יב, לג):

למען תזכר. על ידי אכילת הפסח והמצה, את יום צאתך:

חמישי

И да не видно будет у тебя заквасы во
всей области твоей семь дней, и да не
остается чрез ночь из мяса, которое
ты зарезал вечером в первый день, до
утра.

וְלֹא יִתְחַזֵּי לְךָ חֶמֶר בְּכָל תְּחוּמֶיךָ שִׁבְעָא יוֹמִין וְלֹא
יִבִּית מִן בֶּסֶרָא דִּי תִכּוּס בְּרִמְשָׁא בְּיוֹמָא קֳדָמָא
לְצִפְרָא

4 וְלֹא־יִרְאֶה לְךָ שְׂאֵר בְּכָל־גְּבֻלְךָ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא־יִלִּין

מִן־הַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בָּעֶרֶב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לַבֶּקֶר:

Rashi

ולא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר. אזהרה למותיר בפסח דורות, לפי שלא נאמר אלא בפסח מצרים, ויום ראשון האמור כאן הוא י"ד בניסן, כמה דאת אמר אף ביום הראשון תשביתו שאר מבתיכם (שמות יב, טו), ולפי שנסתלק הכתוב מענינו של פסח והתחיל לדבר בחקות שבעת ימים כגון שבעת ימים תאכל עליו מצות ולא יראה לך שאור בכל גבולך, הוצרך לפרש באיזו זביחה הוא מזהיר, שאם כתב ולא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב לבקר, הייתי אומר שלמים הנשחטים כל שבעה, כולן בבל תותירו ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, לכך כתב בערב ביום הראשון. דבר אחר, בחגיגת י"ד הכתוב מדבר, ולמד עליה שנאכלת לשני ימים, והראשון האמור כאן, ביו"ט הראשון הכתוב מדבר, וכן משמעות המקרא, בשר חגיגה אשר תזבח בערב, לא ילין ביו"ט הראשון עד בקרו של שני, אבל נאכלת היא בארבעה עשר ובט"ו, וכך היא שנויה במסכת פסחים (עא:):

Не можешь ты зарезать пасху в каких
нибудь из врат твоих, которые
Превечный, Бог твой, дает тебе;

לִית לְךָ רִשׁוֹ לְמַכֵּס יֵת פֶּסַחַא בְּחָדָא מְקֻרְיָא דִּי
אֱלֹהֶיךָ יֵהֵב לְךָ

5 לֹא תוּכַל לְזַבֵּחַ אֶת־הַפֶּסַח בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר־יְהוָה

אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ:

А только на месте, которое изберет
Превечный, Бог твой, чтобы
водворить имя Свое, там ты должен
зарезать пасху вечером, при
захождении солнца, во время выхода
твоего из Египта.

אֱלֹהִים לְאַתְרָא דִּי יִתְרַעֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְאַשְׂרָאָה שְׁכֻנָּתָהּ
תָּמָן תִּכּוֹס יֵת פֶּסַח בְּרִמְשָׁא כְּמַעַל שְׁמַשׁ זָמָן
מִפְקֹד מִמְצְרַיִם

6 כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁכֵן

שְׁמוֹ שָׁם תִּזְבַּח אֶת־הַפֶּסַח בְּעֶרֶב כְּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד
צִאתְךָ מִמִּצְרַיִם:

Rashi

בערב כבוא השמש מועד צאתך ממצרים. הרי שלשה זמנים חלוקים, בערב משש שעות ולמעלה זבחהו, וכבוא השמש
תאכלהו, ומועד צאתך אתה שורפהו, כלומר נעשה נותר ויצא לבית השריפה (ספרי קלג):

И испеки и ешь на месте, которое
изберет Превечный, Бог твой, а утром
ты можешь вернуться и пойти к
шатрам своим.

וּתְבַשֵּׁל וְתִכּוֹל בְּאַתְרָא דִּי יִתְרַעֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בֵּה וְתִתְּפָנִי
בְּצִפְרָא וְתִהְיֶה לְקִרְוִיךָ

7 וּבִשְׁלָתָּ וְאָכַלְתָּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ

וּפָנִיתָ בִּפְקָר וְהִלַּכְתָּ לְאַהֲלֶיךָ:

Rashi

ובשלת. זהו צלי אש, שאף הוא קרוי בישול:
ופנית בבקר. לבקרו של שני, מלמד שטעון לינה ליל של מוצאי יו"ט (ספרי קלד — חגיגה יז):

Шесть дней ты должен есть
опресноки, а в день седьмой —
заключительный праздник
Превечному, Богу твоему: не делай
работы.

שֵׁשֶׁת יָמִים תִּאֲכַל מַצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצָרָתָּ
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה: (ס)

an
assembly

8 שֵׁשֶׁת יָמִים תִּאֲכַל מַצּוֹת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עֲצָרָתָּ

לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה מְלָאכָה: (ס)

Rashi

ששת ימים תאכל מצות. ובמקום אחר הוא אומר שְׁבַעַת יָמִים (שמות יב, טו), שבעה מן הישן וששה מן החדש. דבר אחר, למד על אכילת מצה בשביעי שאינה חובה, ומכאן אתה למד לששת ימים, שהרי שביעי בכלל היה, ויצא מן הכלל ללמד שאין אכילת מצה בו חובה אלא רשות, ולא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא, מה שביעי רשות אף כולם רשות, חוץ מלילה הראשון שהכתוב קבעו חובה, שנאמר בְּעָרֵב תֹאכְלוּ מִצֹּת (שם יח — פסחים קכ.).

עצרת לה' אלהיך. עצור עצמך מן המלאכה. דבר אחר, כְּנוּפִיָּא של מאכל ומשתה, לשון נַעֲצְרָה נָא אוֹתָךְ (שופטים יג, טו):

שישי

Семь седмиц отсчитай себе, от
появления серпа на жатве начиная
считать семь седмиц.

שְׁבַעַת שְׁבוּעִין תִּמְנִי לָךְ מִדְּשָׁרִיּוֹת מַגְלָא בְּחֻצָּא
עוֹמְרָא דְאַרְמוּתָא תִּשְׁרִי לְמִמְנִי שְׁבַעַת שְׁבוּעִין

sickle week
חֶרֶם־לָךְ מַהְחֵל תִּסְפֹּר־לָךְ שְׁבַעַת 9

she stood up
בְּקָמָה תַּחֲלֵל לְסֹפֵר שְׁבַעַת שְׁבַעַת:

Rashi

מהחל חרמש בקמה. משנקצר העומר, שהוא ראשית הקציר (ספרי קלו):

Тогда совершай праздник седмиц
Превечному, Богу твоему —
доброхотною данью руки твоей,
которую поднесешь, соразмерно
тому, как благословит тебя
Превечный, Бог твой.

וְתַעֲבֹד חֲגַא דְּשְׁבוּעִיָּא קָדָם יְיָ אֱלֹהֶיךָ מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ
דִּי תַמֵּן כְּמָא דִּי יִבְרַכְנֶךָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ

abundance
וְעָשִׂיתָ חֵג שְׁבַעַת לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ מִסַּת נִדְבַת יָדְךָ 10

אֲשֶׁר תִּתֵּן כְּאֲשֶׁר יְבָרְכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

Rashi

מסת נדבת ידך. די נדבת ידך, הכל לפי הברכה, הבא שלמי שמחה, וְקִדַּשׁ קְרוֹאִים לֵאמֹר:

И веселись пред Превечным, Богом
твоим, — ты, и сын твой и дочь твоя, и
раб твой и рабыня твоя, и Левит,
который во вратах твоих, и пришелец
и сирота и вдова, которые в среде
твоей, — на месте, которое изберет
Превечный, Бог твой, чтобы
водворить там имя Свое.

וְתִחַדִּי קָדָם יי אֱלֹהֶיךָ אֶת וְבִנְךָ וְבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ
וְלֹאָה דִּי בְּקִרְוֶיךָ וְגִיּוֹרָא וְיִתְמָא וְאַרְמָלָא דִּי בִּינְךָ
בְּאַתְרָא דִּי יִתְרַעֵי יי אֱלֹהֶיךָ לְאַשְׁרָאָה שְׂכֻנָּתָהּ תָּמָן

Rashi

והלוי והגר והיתום והאלמנה. ארבעה שלי כנגד ארבעה שלך, בן ובתך ועבדך ואמתך, אם אתה משמח את שלי אני משמח את שלך:

И помни, что рабом ты был в Египте,
и соблюдай и исполняй
постановления эти.

וְתִזְכֹּרְךָ כִּי עַבְדָּא הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וְתִטַּר וְתַעֲבֹד יי
קִימָא הָאֵלִין

Rashi

וזכרת כי עבד היית וגו'. על מנת כן פדיתך שתשמור ותעשה את החקים האלה:

11 וְשִׂמְחָתָּ לִפְנֵי יי הוּא אֱלֹהֶיךָ אֶתָּה וְבִנְךָ וְבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ
וְאִמְתְּךָ וְהַלֹּוֹי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ וְהַגֵּר וְהַיְתוֹם וְהָאֵלְמָנָה
אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יי הוּא אֱלֹהֶיךָ לְשִׁכּוֹן
שְׁמוֹ שָׁם:

12 וְזָכַרְתָּ כִּי עַבְדָּא הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וְשִׁמְרָתָּ וְעָשִׂיתָ
אֶת־הַחֻקִּים הָאֵלֶּה: (פ)

שביעי

Праздник кущей совершай себе семь дней, когда уберешь с гумна твоего и из точила твоего.

חגא דמטליא תעבד לך שבועא יומין במכנשך מאדך
וממעצרתך

13 חג הסכת תעשה לך שבועת ימים באספך

booth
threshing floor
winery
ומיקבך :

Rashi
באספך. בזמן האסיף שאתה מכניס לבית פירות הקיץ. דבר אחר באספך מגרנך ומיקבך, למד שמסככין את הסוכה בפסולת גורן ויקב (סוכה יב.).

И веселись в праздник твой, — ты, и сын твой и дочь твоя, и раб твой и рабыня твоя, и Левит и пришелец и сирота и вдова, которые в вратах твоих.

ותחדי בחגך את וברך וברתך ועבדך ואמתך ולואה
וגיורא ויתמא וארמלא די בקרין

14 ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי

והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך:

Семь дней празднуй Превечному, Богу твоему, на месте, которое изберет Превечный, ибо благословит тебя Превечный, Бог твой, во всех произведениях твоих и во всяком деле рук твоих; и так будь только весел.

שבועא יומין תחוג קדם יי אלהך באתרא די יתריעי יי
ארי יברכנך יי אלהך בכל עללתך ובכל עובדי ידך
ותהי ברם חדי

15 שבועת ימים תחג ליהוה אלהיך במקום

properly
אשר יבחר יהוה כי יברכך יהוה אלהיך בכל תבואתך

ובכל מעשה ידך והיית אף שמח:

Rashi

והיית אך שמח. לפי פשוטו אין זה לשון צווי אלא לשון הבטחה, ולפי תלמודו (שם מח.) למדו מכאן, לרבות לילי יום טוב האחרון לשמחה:

Три раза в году должен являться весь
мужеский пол твой пред лице
Превечного, Бога твоего, на месте,
которое Он изберет: в праздник
опресноков и в праздник седмиц и в
праздник кущей; но да не являются
пред лице Превечного ни с чем;

תלת זמנין בשתא יתחזי כל זכור קדם יי אלהיך
באתרא די יתריצי בחגא דפטיריא ובחגא דשבועיא
ובחגא דמטליא ולא יתחזי קדם יי ריקנין

16 שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים | בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל־זָכוּר ^{a male} אֶת־פָּנָיו |

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמִּצֹּת וּבְחַג

הַשִּׁבְעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת־פָּנָיו יְהוָה ^{week}

^{empty-}
^{handed}
רִיקָם :

Rashi
ולא יראה את פני ה' ריקם. אלא הבא עולות ראיה ושלמי חגיגה:

Каждый — по мере даяния руки
своей, соразмерно благословению
Превечного, Бога твоего, какое Он
дал тебе.

גבר כמתנת ידו כברכתא דיי אלהיך די יהב לך:

ססס

17 אִישׁ כַּמֶּתֶנֶת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ:

(ס)

Rashi
איש כמתנת ידו. מי שיש לו אוכלין הרבה ונכסים מרובים, יביא עולות מרובות ושלמים מרובים (חגיגה ח:):

I Kings 8:54-66

הפטרה — מלכים א

הפטרה

מלכים א 8

And when Shlomo finished praying to Adonoy, this entire prayer and plea, he got up from before the Altar of Adonoy, from kneeling on his knees, and his hands spread heavenward.

And he stood and blessed the entire congregation of Yisroel in a loud voice, saying.

“Blessed is Adonoy who has given respite to His people, Yisroel, like all that He had said; not one thing was lacking [in fulfillment] from all His good words that He spoke through the hand of Moshe, His servant.

May Adonoy, our God be with us as He was with our fathers; may He not leave us and not reject us.

54 וַיְהִי | כְּכִלּוֹת שְׁלֹמֹה לְהִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה אֵת

כָּל־הִתְפִּלָּה וְהִתְחִנָּה הַזֹּאת קָם מִלִּפְנֵי מִזְבֵּחַ יְהוָה

to bend the
knee

מִכְרָעַ עַל־בִּרְכָּיו וְכַפָּיו פְּרִשׁוֹת הַשָּׁמַיִם:

55 וַיַּעֲמֵד וַיְבָרֵךְ אֵת כָּל־קֹהֵל יִשְׂרָאֵל קוֹל גָּדוֹל לֵאמֹר:

56 בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה ^{rest} לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל כָּכָל

אֲשֶׁר דִּבֶּר לֹא־נִפְּל דְּבַר אֶחָד מִכָּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב אֲשֶׁר

דִּבֶּר בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

57 יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כְּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבוֹתֵינוּ

properly

אֶל־יַעֲזֹבֵנוּ וְאֶל־יִטְשֵׁנוּ :

May he turn our hearts to Him; to walk in all His ways, to preserve His Mitzvos, His statutes and His judgements that He commanded our fathers.

And may these words of mine that I have pleaded before Adonoy, be near to Adonoy, our God day and night, to do justice to His servant, and the justice of His people, Yisroel, fulfilling the need of each day, on that day.

So that all the peoples of the earth will know that Adonoy is God, there is nothing else.

And may your hearts be completely whole with Adonoy, our God, to follow His statutes and to preserve His mitzvos, as they are this day."

And the king and all of Yisroel with him sacrificed sacrifices to Adonoy.

And Shlomo sacrificed peace-offerings that he sacrificed to Adonoy [consisting of] twenty two thousand oxen, and one hundred twenty thousand sheep, and [with this] the House of Adonoy was dedicated by the king and all of Bnei Yisroel.

58 לְהִטּוֹת לְבַבְנוּ אֵלָיו לֵלְכֶת בְּכָל־דַּרְכָּיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו

וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבוֹתֵינוּ:

59 וַיְהִיו דְּבָרֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה קִרְבִּים

אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם ^{by day} וְלַיְלָה לַעֲשׂוֹת | מִשְׁפָּט

עֲבֹדוֹ וּמִשְׁפָּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ:

60 לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים אֵין

עוֹד:

61 וַהֲיָה לְבַבְכֶּם שְׁלֵם עִם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לֵלְכֶת בְּחֻקָּיו

וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו כִּי־וְהָיָה:

62 וַהֲמָלַךְ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ זִבְחִים זָבַח לִפְנֵי יְהוָה:

63 וַיִּזְבַּח שְׁלֹמֹה אֶת זִבְחֵי הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר זָבַח לַיהוָה

בְּקָר עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וְצֹאן מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף

וַיִּחְנְכוּ ^{properly} אֶת־בֵּית יְהוָה הַמֶּלֶךְ וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

On that day the king sanctified the inside of the Courtyard that was in front of the House of Adonoy, for there he offered burnt-offerings, and meal-offerings, and the fat of the peace offerings, for the Copper Altar that was before Adonoy was too small to contain the burnt-offerings and the meal-offerings and the fat of the peace offerings.

And Shlomo celebrated the chag at that time, and all of Yisroel were with him, a huge congregation, [stretching] from the entrance of Chamos to the Brook of Egypt, in the presence of Adonoy, our God, [lasting] seven days and seven [more] days, a total of fourteen days.

On the eighth day, he sent the people off and they blessed the king, and they returned to their homes happy and with good hearts [spirits], for all the goodness that Adonoy had done for Dovid, His servant and for Yisroel, His people.

64 בַּיּוֹם הַהוּא קִדֵּשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת־תּוֹךְ הַחֲצָר אֲשֶׁר לִפְנֵי

בֵּית־יְהוָה כִּי־עָשָׂה שָׁם אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־

חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים כִּי־מִזְבֵּחַ הַנְּחָשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה

קָטָן מִהַכִּיל אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת חֶלְבֵי

הַשְּׁלָמִים:

65 וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה בָּעֵת־הַהִיא | אֶת־הַחֲג וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ

קָהָל גָּדוֹל מִלְּבֹא חֲמַת | עַד־נַחַל מִצְרַיִם לִפְנֵי יְהוָה

אֲלֵהֵינוּ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם:

66 בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שָׁלַח אֶת־הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֵּלְכוּ

לְאַהֲלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר

עָשָׂה יְהוָה לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: